

Alte Drucke

APOLOGIA || FRANCISCI || MONTANI PRO SOCIETATE || IESV IN GALLIA. || CONTRA ANTONII ARNALDI || Aduocati Parisiensis Philippicam. || Ex Gallico in ...

Richeome, Louis

Cracoviae, 1597

Caput XXXI.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-154864

laudet, potentiam & virtutem extollat, omnesq; hortetur, ut pro talis Monarchę salute Deum & cęlites deprecantur? Tantundem, & plus facit Edmondus Augerius Iesuita Gallus & cęteri Galli pro suo Rege: tantundem Poloni pro suo: Bohemi, Germani, & alii qui in Imperio, pro Imperatore, & suis Principibus. Quilibet enim pro amoris affectu & naturali aut ciuili officio vota facit, & sacrificia offert, preces & pęnitentias suscipit in genere pro omnibus; in specie autę pro suo Principe & benefactore. Cęterum, ut preces, quas Iesuitę Galli ad diuinum numen Gallis placandum iamdudum fuderunt, & verò adhuc fundunt, pręteream, si decimanam duntaxat partem illorum ictuum & verberationum (quas *disciplinas* vocant) quibus à decem annis pro felici Regum nostrorum statu, voluntaria castigatione sese affecerunt, dorso tuo excepißes, corium tuum profectò iam in minutissimas partes discerptum, ne ad membranam quidę vel tympanum efficiendum amplius valeret, & lingua tua fortassis vel melius loqui, vel prudentiùs tacere didicisset.

Arnaldus semper
per malus Logicus.

Noluerunt, inquis, *Burdezale* pro Rege mortuo orare. Sępę monui, te malum Logicum esse, sed iisdem semper ineptiis teneris, nec te emendas. Si semel recusarunt orare, an propterea concludendum, illos nunquam orare? Qualis es Logicus, vniuersalem conclusionem ex facto particulari eliciens? Si aliquis semel bibere recusat, sequiturne, illum nunquam bibere? Addo, ipsos orasse pro Rege, eo modo, quo poterant. Nam in Missę sacrificio orare, aut alio modo contra Leges Ecclesiasticas, erat Deũ offendere, & preces inualidas reddere.

CAPVT XXXI.

*Refutatur prima caussa Arnaldi, cur Iesuitę
adco faucant Regi Hispanię.*

Verum-

NErumenimuerò, qua vel tenuissima verisimilitudinis specie asseris, omnes cogitationes, conatus, preces, actiones, colloquia, confessiones, omnemq; industriam Iesuitarum eò referri, vt Regem Hispaniæ totius Christianitatis Monarcham efficiant, & non tantum Galliam, verum & totam Europam illi subiiciant. *Mendacia Ar-
naldi.* Ista tua sunt commenta, quæ pluribus refutare piget & pudet. Nam præterquam quod à veritate plurimum abhorrent, ridicula etiam iure optimo censentur: quia tamen in hisce nugis & naniis tuæ causse præsidium & firmamentum ponis; ideò istis immorari vel inuitus cogor. Quæro igitur ex te, quam de causa Iesuitæ adeò ardentibus studiis & votis rem Regis & Regni Hispani adauctam & amplificatam cupiant? Si causam noueras prode, nosque doctiores efficere debebas: Si ignorabas, haud decebat, ita temerè te rem magni momenti comminisci: Si dicas, Iesuitas id sine causa agere; imitaberis Aduocatos, qui sine causa loquuntur & causas agunt. Neq; hoc constanter affirmare potes: tuo enim iudicio, Iesuitæ callidi sunt & versipelles. At insignis cuiusdam stupiditatis & insipientiæ nota esset, Regum alicui sine causa tam arcto obsequio sese addicere & deuouere, nec tu vllam vel verā, vel verisimilem causam adducis: cōmentitias verò & vanas, vt te vbiq; tui similem declares, duas adfers: Altera est honor: altera utilitas, quæ inde ad Iesuitas redit, tanquam obsequi præstiti, & laboris exantlati merces.

Cæterum, honoris specie Iesuitas Regi Hispano tam fidelem operam nauare, nemini sit verisimile: nullas enim dignitates adepti sunt auxilio Regis Hispaniæ: Tu Cardinalem Toletum obiicis: at ego à Pontifice motu proprio in Cardinalium Collegium cooptatum dico Toletum, qui illi ante Pontificatum familiariter cognitus, & vehementer ob summam eruditionem erat probatus. Deinde licet gratia & fauore

Cardinalis Toletus.

uore Regis Hispani Toletus creatus fuisset Cardinalis; num tamen hæc compensatio, quæ vni obuenit, sufficiens & satis idonea esset remunerandæ industriæ & operæ decem millium Iesuitarum, qui, vt ais, *dies noctesq; toto terrarum orbe enitantur, vt Regem Hispaniæ totius mundi Monarcham constituent?* Nimis exiguus hic bolus est, vt tantam multitudinem exsatiaret & expleat, quo vnus duntaxat potitur, & ex quo ad alios nihil præter inanem vel intuitum, vel rumorem venit. Honor igitur præteritus non potuit Iesuitas ad Hispaniæ gloriam extollendam tam vehementer incitare. At quòd tantum studij & laboris sustineant, propter honores futuros, æquè est improbabile. Nam præteritis reddi debebant, si sapiunt, cautiore. Si enim tot annis, tot molestiis pro Hispania subitis & superatis, ad nullum dignitatis gradum euecti sunt; quid, quæso, in posterum sperent? Neque spe vllum sibi honorem destinant: non quòd hætenus nullum adepti sunt, sed quia nullum ambiunt, cum omnibus mundi honoribus sponte valedixerint; id quod ex ipsorum instituto, argumento certo, & fallere nescio, rectè deducitur; quod eiusmodi legibus à primo fundatore temperatum, & formatum est, vt nulla sit in Ecclesia Religio, cui ad dignitates Ecclesiasticas euadendi plures obices sint obiecti. Nam reliquis omnibus licet dignitates Ecclesiasticas sine suo præiudicio capeßere: at Iesuite, dum professionem faciunt, speciale votum promittunt, *se nunquam quæsituros aut præten-
suros aliquam dignitatem aut Prælationem, directè vel indirectè, in
dicta Societate; nec extra; seque non consensuros alicui electioni,
quæ de ipsis fieret ad tales gradus; nisi cogantur præcepto illius,
qui potest absolutè præcipere sub pena peccati, qui est S. D. N.* vt nuper accidit Cardinali Toletio. Quocirca & ad ambiendos domesticos, & ad externos honorum gradus omnes sibi vias & aditus intercluserunt.

Estne

Estne igitur vllō modo credibile, Religiosos, qui tam celebri & solenni caremonia honoribus nuntium remiserunt, adeo sui propositi immemors viuere, vt certissima cum perniciē eos studiosē aucupentur; cū inter ipsos reperire sit non paucos, partim qui iam ad magnas dignitates euecti, indices maiores expectare poterant, partim qui aliquando virtute & eruditione longē super ceteros elati fuissent: his tamen omnibus contemptis, Societatem amplexi sunt. Si Claudius Aquauia, Præpositus generalis, adhuc superstes, vir præclara virtute, literatus, & domi nobilis, dignitates ambiebat; cur Curiam Romanam deseruit, in qua purpureum galerum æquē inuenisset, ac frater & nepotes sui? Quid opus erat, vt in Societatis ergastulum sese compingeret, honoresq; manibus quasi ligatis, mendicatum procederet? Si Robertus Bellarminus Ministrorum tuorum terror & fulmen, Summorum Pontificum hostium tuorum nepos, vestem Cardinalitiam quæsiuisset; quænam, quæso, causa eū adegisset, vt in hac Societate se Regis Hispaniæ mancipium faceret? quandoquidem cū Pontificibus charus & gratus esset, quod voluisset, etiam sine ambitu precum uē contentione obtinuisset. Quod si Iesuitæ tam amantes sunt honorum, vt eos cælestibus gaudiis præponant; an non facilis Iesuitæ Galli voti compotes fieri potuerunt in Gallia, demerendo sibi studiis & meritis Regem Galliæ, qui eos & dandi, & vt conferentur, præcipiendi potestatem habet; quàm tanto cum labore & periculo gratiam & beneuolentiam ad honores obtinendos externi & à nostris oris tam remoti Principis ambire? Nonne etiam Iesuitæ, qui in alijs Europæ regionibus degunt, longē faciliori negotio ad honores niterentur, tandemq; peruenirent, si Principibus, in quorum ditionibus viuunt, tanto animi ardore & fœuore sese deuouerent, quanto Regi Hispaniæ? Quis sit ergo, vt

Q

dignita-

Cur nullus Iesu dignitatibus careant? ut in tota Europa à condita Societate sit prelatus, nullus Iesuita videatur Canonicus, Præpositus, Abbas, Episcopus, Archiepiscopus, excepto vno, qui inuitus Cardinalis factus est, & cum protestatione, magnoq; Societatis dolore, licet quod ad ipsum quidem attinet, tali honore dignus fuerit? Vnde, inquam, fit, ut sine istis honoribus uiuant? Quia iuxta suas Leges eos fugiunt, veluti suæ professionis obstacula. Si fugiunt: non ergo Regi Hispaniæ seruiunt, ut eos consequantur. Illud enim esset quærere, quod adipisci nollemus, & flagrorum causa famulari, spe certè auersandi potius, quàm exoptandi stipendii. Concludo igitur, honorem non esse causam, ut Iesuitæ tanto affectu, ut dicis, negotia Castiliæ procurent, quod tibi quoque mussante voce cloqui, & leui quasi brachio attingere satis fuit.

CAP V T XXXII.

Refutatur secunda caussa Arnaldi.

Calumnie de Iesu
suitarum diuitiis.

Ltera caussa, quæ Iesuitas, ut tu ais, ad Regis Hispani Imperium amplificandum impulit, consistit in opibus & diuitiis, quas ex Hispania missas, vel iam possident, vel sese possessuros sperant. Hanc causam luce palam in aciem producis, & quidem pluribus locis, non sine magna vehementia. Nam in hoc campo, tam mirificè tua exulat oratio, millèque hyperbatis & transitionibus, infinitisq; calcibus in Iesuitas insilit & irruit. Hic tot auri myriadas insectaris: hic nauem Iesuiticam ex India secundo vento nobis aduchis: hic ostendis, Iesuitas non modò opulentos, sed & opum cupidos, & quidem ardentissimè: hic Iesuitas *seductores*, testamentorum *suppositores*, *familiarium prædones* appellas: at illud incommodi interuenit, quòd omnia, quibus hæc probare & firmare aggredieris, nihil